

HAKİKAT KAYBI MANZARALARI

YAĞMUR TUNALI

Hakikat kaybı manzaraları

A. Yağmur Tunalı

İnkılapların, ihtilâllerin her türlü iyi veya kötü yönde mutlaka değiştirir. Bu bizim yaşadığımız onlardan değil, adını arayacağımız bir hipnozun bozgunudur. İnsanı ve hayatı sahteliklerle kurgulama girişiminin getirdiği yıkımdır. Kültürsüzlüğün saltanatını yaşıyoruz. Bilesiniz ki kural tanımazlıklar içinde yaşadığımız aynı zamanda bir değer ve kültür katliamıdır.

Bu yazıda bazı *illüzyon* ve *hipnoz* manzaralarını hatırlatacağım. Geçen hafta savunma sanayiinde uçuşa geçtiğimizi, ön sıralara geldiğimizi söyleyen piar(propaganda-tanıtım-etkileme) çalışmasından bahsettim. En yeni propaganda hamlesi *Yüzyılın Konut Projesi* onun kadar da doğru görünmüyor. Savunma Sanayii Başkanlığı gibi Toplu Konut İdaresi'ni de kuran *Vahit Erdem*, hatıra kitabında kurumun gayesini ve yaptıklarını anlatıyor. Toplu konut, öncelikle dar gelirliye ev edindirmek için kuruldu. İlk uygulamalar öyleydi. Ankara *Eryaman*, İstanbul *Halkalı*'da şehirler kuruldu. Yüz binlerce ev, fon tarafından yapıldı ve kira öder gibi taksitlerle sahiplerini buldu. Türkiye iyi bir yolda ilerliyordu.

Bu düzen de bozuldu. Yirmi yılda inşaat üzerinden giden bir ekonomimiz var. Memleketin neredeyse bütün birikimleri, peşpeşe alınan borçlar da eklenerek şehvetle betona yatırıldı. Buna rağmen ağır mesken problemiyle kıvranıyoruz. Bozulmadık şehir, kasaba manzarası kalmaması dehşet bir estetik yıkımdır. Nereye gitseniz, eyvah diyerek gözlerinizi kapatmak zorunda kalıyorsunuz. Kolay başarılı bir düşkünlük değildir. Hem paramızın çoğunu inşaaata ayırmak ve hem de çok yönlü bozguna sebep olmak, yalnız cehalet ve beceriksizlikle açıklanamaz.

Belli ki trilyonlar harcanan bu inşaat ekonomisinde sosyal konut düşünülmedi. Kooperatifler hariç, ağırlıklı seçilmiş firmalara ve paralı insanlara çalışan bir inşaat vardı. Bilenler, "*Cehalet ve beceriksizliğin el ele verdiği kesin*" diyorlar. Tamam da bu sonucu tam açıklamaz. "*Bile bile girilen planlı programlı işler*" diyenlere "*Olur mu hiç?*" denemeyeceği de görülüyor.

Bu şartlar altında yirmi yıl sonra *Yüzyılın Projesi* diyerek sunduğumuz ironik bir işti. Dar gelirliyi ev sahibi edindirme projesi, 38 yıl önce başlatılmış ve başarılı bir işti. O gerçektir; şimdiki bir hayal satışına benziyor. Halk da çaresizlikten bu hayale koşuyor. Sonu görünen köydür. Hadi tatsızlığı dillendirmeyeyim, ne olacak göreceğiz.

YHT illüzyonu

Bizde hızlı tren projesi, YHT olarak başlatıldı. Bu kara ironiyi yıllardır hayretle, utançla yaşıyoruz. *Yüksek Hızlı Tren* diye bindiğimiz bırakın yükseği, hızlı bile değil. Ankara-Konya ve Ankara-Eskişehir arasında hızlı tren standardına 15 yılda ulaşıldı. Ankara-Pendik arası otobüsle 4.5 saat, sözüm ona yüksek hızlı trenle hâlâ 4 saat 20 dakika. Hâlbuki dünyadaki örneklerine göre, hızlı trenle Ankara Pendik 2 saatte gidilir. Niçin kendimizi bu kadar yalan yanlış söz ve işlerle aldatıyoruz? Hem de göz göre göre. Kimse de yüksek sesle söylemedi, kamuoyu "*Kimi aldatıyorsunuz?*" der hale gelmedi ve bu kandırmaca bugüne kadar geldi. Düştüğümüz hali -hipnozu- düşünebiliyor musunuz?

Normal bir memlekette bu *hızlı* bile olmayan *yüksek hızlı* tren aldatmacasına hiçbir yönetici güç cesaret edemez. Bize niçin yalan söylüyorsunuz ve aldatmaya kalkıyorsunuz diye kıyameti koparırlar. Bizde oluyorsa neden olduğunu düşünmek lazımdır. Bunlar, ekonomi ve idare problemi olduğu kadar, onlardan da önce ve hepsini kuşatan, doğrudan doğruya kültür meselesidir. Yaşadığımız kültürdür. Bizimkine kültür mü, benim dediğim gibi kültürsüzlük mü, kültür kaybı mı, bundan dolayı bir ahlakî çözümlüş mü diyeceğinizi düşünün!

Tartışma programlarında illüzyon

Birkaç akşamdır belli bir saatten sonra kısa aralıklarla tartışma programlarına bakıyorum. Şaşıp kalıyorum: Memlekette yöneticiler, yönetenler döküm döküm dökülürken ne yapıp edip muhalefeti tartışıyorlar. Olacak iş mi?

Güç kimdeyse o projektör altındadır. Vatandaşın parasını harcayan dikkatini kaybetmeyecek, çekinecek ve korkacaktır. Sadece dünyanın medenî memleketlerinde değil, şöyle böyle demokrat ülkelerinde de gücü kullanan diken üstündedir. Halka hesap vermek zorundadır. Meclis denetler, halk denetler, medya denetler, üniversite denetler, hukuk sistemi zaten tetiktedir. Bunların hepsi ortadan kalkmışsa ve bu durum kanıksanmışsa işte tehlikenin büyüğü odur. Bir daha söylüyorum: Oradayız.

Yıllardır süren bir çarpıtma ile uyutma ve uyuşturma akla sığar iş değildir. Mutlaka incelenmesi, anlaşılması ve anlatılması gerekir. Sosyoloji, sosyal psikoloji, siyaset sosyolojisi ve yığınların güdümü açısından esaslı bir laboratuvar haline geldiğimiz açıktır. O kadar açık ki biz, yapanları bırakıp falan veya filan muhalefet mensubunun, dediği ve ettiği ile ekranları dolduruyoruz. İktidara dokunduğunuz anda hazır kuvvetler boğuntuya getirmek için bekliyor. Din-diyamet laflarından ve tek hakikat nutuklarından geçilmeyen yerde bu hakikat katline-katliâmına alışmış haldeyiz.

Sözüm ona muhalefetten görünenler ayrı bir fâcia. Hep savunmadalar. Diğerleri, ortaya incir çekirdeğini dolduramaz bir şey atıyor ve saatlerce onu tartışıyorlar. Memleket yangın yeri. Servetler kaçıyor, beyinler kaçıyor, kalite kovuluyor, hazine boşalıyor, rüşvet, irtikâp başını almış gidiyor, torunlarımız bile borçlu hale gelmişken milyonlarca insan ülkeye doluyor; bizimkiler baktıracak canbaz arıyorlar. Hakikat kaybının böyle yükselen bir heykeli aransa zor bulunur.

Magazin haberciliğinin dedikodu kumkumasında bile bundan daha ciddi sebepler bulunabilir. Konu başlıkları değişmiyor: *"Aday kim? Kılıçdaroğlu ne demek istedi? Meral Hanım niye böyle yaptı? Altılı Masa..."* Dolu ağız, yer yer ses yükselterek bunları konuşuyorlar. Medyanın yaklaşık yüzde doksanında temel konu bu. Tek tük bazı kanallarda muhalefetten sesler de çağrılıyor. Onların çoğu da ilk mektep çocuğunun parmak kaldırışıyla ezik-büzük, durumu kabullenerek savunmaya geçiyorlar. *"Öyle ama..."* diyerek başlıyorlar. *Türkân Şoray*'ın dudak boyasını saatlerce tartışanların durumundan beter halde hakikati beraberce böyle de dövüyorlar.

Sormuyoruz

Diyelim ki muhalefet bütünüyle yanlış. Halka faydası zararı nedir ve ne kadardır? İcra kuvvetini, milletin parasını, ordusu, polisini, yargısını.. bütünüyle devlet gücünü elde bulunduran ve keyfince hareket edenleri konuşmayarak, ortaya çıkan binbir suiistimali örtmek için bunları merkeze oturtmanın hangi akla, hangi hakka-hukuka sığar tarafı olur? Hadi onu da diyeyim: Muhalefet, hükümeti denetleyebildiği ve halka anlatabildiği ölçüde değer ve hüküm kazanır. Yok dediğiniz muhalefetle niçin bu kadar uğraşırsınız? Bu nasıl yokluk ki iktidarın ağır gücünü de kullanarak yumruk üstüne yumrukla gözünü açamasın istiyorsunuz? Ayrıca, iyi niyetli olanların muhalefetin daha varlığı için sözü varsa bu da her akşamın konusu olamaz. Yani, hiçbir şey yerli yerinde değil. Hakikat kaybını görüyor musunuz?

Bu konuda fikrimi kısadan söyleyeyim: Muhalefetin memlekete zararı varsa, sizin konuştuğunuz magazin kılıklı sözlerle karikatürleştirdikleriniz değildir. Hükümet gücünü denetleyemedikleri ve sarsamadıkları için memlekete kötülük ediyorlar. *"Hayır kardeşim, gündem bu olamaz! Gündem bizim gücü teslim ettiklerimizin yaptıkları veya yap(a)madıklarıdır. Şunu konuşalım..."* diyememeleridir. Yani, problem yine gücü kullananların durumudur. Muhalefet için de netlik ve

kararlılık esastır. Bu da inanç ister.

Sun'î gündemlerle esası kaybediyoruz. Tartışma programlarına çıkanların hali şu örneğe benziyor: Tatlı yemek için oturuyorlar. Önlerine baklava yerine patates konuyor. Reddetmek yerine isteksizce kabul ediyorlar. Bir iki üç.. Yine baklava yok. O zaman ne oluyor? Patates on binde birlik tatlı oranıyla baklava yerine geçip oturuyor. Yalnız canbaza baktırılanlara yedirilen bir tatlı olarak menüye dahil oluyor. Diğerleri yağ ile bal içinde baklavayı da "iç ediyorlar".

Madem hakikatten bahsediyoruz, çarpıklığın mühendisliğini söylememek olmaz. Ekranlarda iktidar adına konuşanlar siyasetçi de değil. Güya gazeteci veya akademisyen veya Piar şirketlerinden kişiler. Partiliden partililer. Böyle bir durum medeni bir memlekette tasavvur bile edilemez. Analize girmedikleri bir yana asla savunmaya da gerek duymuyorlar. Saldırıyorlar. Kendileri soruyorlar, diğerleri savunma telâşıyla topa giriyorlar. Halk irfânının "Hem suçlu, hem güçlü" dediği işte budur. Siz bunların ısrarlı sorulara muhatap olduğunu ve hiçbirinin arada gelen bir soruya cevap verdiğini gördünüz mü?

Bunu nasıl yapabiliyorlar sorusu önemlidir. Yaptırmayacaksınız. Hiç olmazsa bulunduğunuz ortamda. Yoksa hakikat böyle ezilir, üzüdür ve halk bir illüzyona mahkûm halde yaşar.

Hani demokrasi?

12 Eylül'ü hazırlayan anarşi yıllarında bile birbirleriyle kanlı-bıçaklı denecek hale gelmiş *Demirel*'le *Ecevit*, seçimler öncesinde ekranlarda tartışıldılar. *Türkeş* ve *Erbakan* da aralarındaydı. Belli başlı partiler, temsilcileriyle görücüye çıkarıldılar. Bu demokratik kural o şartlarda da işlerdi. Halk merakla radyo veya televizyon başına geçer ve hepsini bir arada tartardı.

Siyasetçinin rakibi siyasetçidir. Demokraside hiçbir siyasetçi, rakibini küçümseseyse, gururundan çatlayacak hale gelse dahi "Ben onlarla karşı karşıya gelmem! Tenezzül etmem! Adamlarımı da onlarla konuşturmam!" diyemez. Türkiye'de yıllardır bu olmaz işler oluyor. Bu ülkenin insanları, Amerika'da, Avrupa'da, dünyanın birçok ülkesinde siyasetçilerin medenî tartışmalarını görüyor ve imreniyor. Bunu bile yap(a)mayan, yaptırmayan bir ülkede haktan hakikatten bahsedebilir misiniz?

---

*Mevlüt Uluğtekin Yılmaz, şairdi, yazardı, duygu ve sezgi adamı bir Türklük sevdalıydı. Bugün Ankara Karşıyaka'dan uğurlayacağız. Aziz Ağabeyimin aziz ruhu şâd olsun!